

Durmuş Hocaoğlu

Yankee'nin İşi Çok Zor, Ama Türkiye'nin İşi Daha da Zor

Yeniçağ, "Analiz", 24 Kasım 2008, Pazartesi., s.08
"Analiz" Sıra No: 715; 2008-106; Kasım-09

YENİÇAĞ

NOT: Brinci paragrafın son cümlesini teşkil eden "*Beri yandan, Amerika'nın Soğuk Savaş dönemindeki "barış ve demokrasinin kahraman şövalyesi" imajı da silindi gitti ve git-gide bir nefret mıknatısına dönüşmeğe başlayan bir Çirkin Amerikalı ortaya çıktı; öyleyse, hazır Obama ismi etrafında bir romantizm atmosferi oluşmuşken, ve ayrıca, ilelebed bütün dünyaya meydan okumanın gerginliği kaldırılamayacağına göre...*" ifadeleri Yeniçağ'ın matbû metninden ve web nüshasından çıkarılmıştır — D.H.

Yeni Amerikan yönetiminin birdenbire "benden bu kadar, vazgeçiyorum" diyerek evvelâ Irak'tan ve bilâhare de Bölge'den külliyen çekilip gideceğini düşünmeyi haklı kılacak herhangi bir sebep olmasa gerek; bu noktaya kadar getirilmek için tâ 1991'ten bu yana onyediy yıldır bunca gayret sarfedildikten sonra olacak iş değil. Yine olacak iş değil, çünkü Amerika hâlâ dünyanın bir numaralı süper gücü ve yine hâlâ aynı küresel politikaları tâkip edecektir – edebildiği kadar. Bundan ma'adâ, böyle bir kararın, küçülen bir Amerika ihdas etmek sûretiyle Amerikan kamuoyunda hâsıl edebileceği travmaların ve bu travmaların, "Amerika'yı küçülten" kişi olarak "siyah başkan"a fatura edilebileceğinin de hesaba katılması iktizâ eder. Ne var ki, Amerika'nın aynı gerilimi – hem de yükselterek, tırmandırarak - devam ettirmek için gücü de zorlanıyor bir yerde; Forbes dergisinin geçen yaz aylarındaki bir sayısında çıkan bir habere göre bu operasyonun mâliyeti üç trilyon Dolar'ı aşmış olmasına mukabil henüz ortada ne tatminkâr bir ekonomik getiri var ve ne de tatminkâr bir zafer. Beri yandan, Amerika'nın Soğuk Savaş dönemindeki "barış ve demokrasinin kahraman şövalyesi" imajı da silindi gitti ve git-gide bir nefret mıknatısına dönüşmeğe başlayan bir Çirkin Amerikalı ortaya çıktı; öyleyse, hazır Obama ismi etrafında bir romantizm atmosferi oluşmuşken, ve ayrıca, ilelebed bütün dünyaya meydan okumanın gerginliği kaldırılamayacağına göre.. .

O hâlde devam edilecektir; ama ihtimâli galibe ile metod değişecektir; *daha usûletli ve daha suhûletli* yol ile kastettiğim budur.

Daha usûletli ve daha suhûletli. Bu, ilkin, en geniş anlamıyla, günümüzde ekonomisi, askerî gücü, kültürü, dili, hayat stili ile dünyanın bir numaralı etkin merkezi olmasına rağmen, Amerika'nın gücünün de bir sınırı bulunduğunu ve dünya liderliğininin sâdece askerî güç ve ekonomik güçten oluşan **Sert Güç** ile devam ettirilemeyeceğini, bunun yanında, diğer ülkelerle daha yakın temasa geçmek, onların fikirlerini dinlemek ve bu arada medeniyetinin ve kültürünün te'sir ve câzibesini kullanmaktan oluşan **Yumuşak Güç**'e de mürâcaat edilmesinin şart olduğunu söyleyen

Joseph S. Nye'in anlattığı şeydir[1]. İkinci olarak, dar anlamıyla, Irak'ta elini daha az taşın altına sokacak bir yol demektir. Yumuşak Güç kullanımının, Sert Güç'e fazla abanınca te'sirsiz olduğu bi'ttecrübe sâbit; muvâzene çok iyi kurulmalı. Obama'nın bu güçleri nasıl kullanacağı henüz belli değil, ama rengi O'nun için büyük bir avantaj olabilir; samimiyetle davranmak şartıyla tabî ki. İkincisine gelince; birkaç gün önce sözde Irak hükûmeti ile imzalanan Güvenlik Anlaşması[2], Amerika'nın Irak'ta askerî güç kullanmasını büyük oranda bertaraf edecektir. Bu arada, Irak'ın üçe bölünmüş olmakla birlikte bütünlüğünün korunacağını anlaşıldığını söyleyebiliriz. Parçalanmış bir Irak Amerika için de müşkilât arzedecektir, zîra. Çünkü Şii Irak'ın İran'ın te'sir sâhasına gireceğine kat'î gözle bakılmalıdır; Sünnîler hiç güven vermemektedir, bu durumda Kuzey'de tek başına kalan sıkışmış bir Amerikan yandaşı Kürdistan ise hiçbirşey ifâde etmeyecek ve muhtemelen İran, Suriye ve Türkiye tarafından tazyik altında tutulacaktır.

Vaziyetin böyle olacağını hissetmiş olsa gerek, kendi bölgesinin Irak için bir model olduğunu söylediği yazısında, Mesud Barzânî, daha mûtedil bir dil kullanmakta ve meselâ, "Kürdistan yanlısı taraf Kerkük'teki referandumu kaybederse, Kürdistan'ın sonuca saygı göstereceğine söz veriyorum. Ve kazanırsa, Kerkük'ün Türkmen, Arap ve Hıristiyanlarının hem yerel düzeyde, hem de Kürdistan bölgesinin yerel parlamentosu ve hükümetinde gerçek oranlarından daha yüksek bir oranda temsil edilmesini garanti altına almak için elimizden geleni yapacağımıza söz veriyorum" demek sûretiyle de Kerkük konusundaki tavrını esnetmiş görünmektedir[3].

*

**

Ortadoğu'nun en uzun iki senesi dolarken, gelişen şartların Türkiye'nin üzerindeki Amerikan tazyikini biraz azalttığı görülüyor; fakat Türkiye bu dönemi çok kötü geçirdiği için bu fırsatı ne kadar değerlendirebileceği meçhul.

*

**

Bana kalırsa, Yankee'nin işi çok zor ama Türkiye'nin işi daha da zor..

[1] Joseph S. Nye, Jr., "Limits of American Power", *Political Science Quarterly*, Vol. 117, Nr. 4, 1 January 2003., pp.545-559

[2] "A Clean Withdrawal From Iraq", *The Independent*, Monday, 17.11.2008 (Başyazı)

[3] Mesud Barzani., "Kerkük'te Her Sonuca Saygı Duyarız" ("Kurdistan Is a Model for Iraq"), *The Wall Street Journal*, 12.11.2008., Türkçe Çeviri: *Radikal*, 13.11.2008, s.10

